

Arbeidsrapport nr. 150

Lars J. Halvorsen og Johan Barstad

Brukerundersøkelse blant fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i Trøndelag

Midtveisevaluering av brukernes oppfatning av prosjektet "Ny
forvaltningsmodell" i regi av Fiskeridirektoratet, region Trøndelag

Lars J. Halvorsen og Johan Barstad

Brukerundersøkelse blant fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i Trøndelag

Midtveisevaluering av brukernes oppfatning av prosjektet "Ny
forvaltningsmodell" i regi av Fiskeridirektoratet, region Trøndelag

Arbeidsrapport nr. 150

Høgskulen i Volda Møreforskning Volda

2004

Prosjekt: Brukerundersøkelse blant oppdrettere og skjelldyrkere i Trøndelag
Prosjektansvarleg: Møreforskning Volda
Finansiering: Fiskeridirektoratet, region Trøndelag
Ansvarleg utgivar: Møreforskning Volda
ISBN: 82-7692-206-6 (papirutgåve)
ISBN: 82-7692-207-4 (nettutgåve, pdf-fil)
ISSN: 0805-6609

Opplag: 50
Trykk: Møreforskning Volda
Distribusjon: Haugen Bok, 6100 Volda
Tlf. (ISDN): 70 07 45 00. Faks: 70 07 45 50
E-post: ekspress@haugenbok.no
Gnist Møre Volda, P.b. 278, 6101 Volda
Tlf. (ISDN): 70 07 53 85. Faks 70 07 53 86
E-post: sfsbok@hivolda.no

Om arbeidsrapportserien:

Arbeidsrapportar er faglege og vitskaplege arbeid som ikkje fullt ut stettar krava til forskingsrapportar. Det kan vere delrapportar innanfor større prosjekt, eller læremateriell knytt til undervisningsføremål. Arbeidsrapportane skal vere godkjende av anten dekanus, gruppeleiar, prosjektleiar, (for IAAI: instituttleiar) eller ein annan fagperson dei har utpeika og forskingskoordinator ved HVO. Kvalitetssikringa skal utførast av ein annan enn forfattar.

Forord

Denne rapporten er en del av midtveiseevalueringen av prosjektet ”Ny forvaltningsmodell” i regi av Fiskeridirektoratet, region Trøndelag, som også er oppdragsgiver for denne evalueringen. Hensikten med rapporten er å gi en oversikt over hvordan fiskeoppdrettere og skjelldyrkere oppfatter en ny modell for behandling av søknader knyttet til bruk av lokaliteter til fiskeoppdrett og skjelldyrking. Målet er å gi oppdragsgiver kunnskaper om hvordan prosessen arter seg for de berørte næringsaktørene og at dette kan tjene som et utgangspunkt for å forbedre tjenestene ytterligere. Oppdragsgiver er også opptatt av å få kartlagt brukernes vurdering av dagens krav til lokaliteter, hvordan søknadsprosessene arter seg, samt innholdet i søknader og andre dokumenter. I denne rapporten har vi derfor lagt vekt på å få fram konkrete innspill fra brukerne, både det de mener er bra og det de mener bør gjøres annerledes.

Midtveiseevalueringen er basert på en spørreskjemaundersøkelse. Spørreskjemaet er utformet i samarbeid med Fiskeridirektoratet, region Trøndelag. Styringsgruppa for prosjektet og FHL-havbruk er gitt muligheten til å komme med innspill. Det er i utformingen lagt vekt på å nå en forståelse for hvordan brukerne oppfatter de endringene som har funnet sted, og i hvilken grad denne oppfatningen varierer mellom de som har hatt vesentlig kontakt, og de som har hatt mindre kontakt med Fiskeridirektoratet, i perioden etter den nye modellen ble innført. Midtveiseevalueringen vil følges opp av en sluttevaluering høsten 2004. Her vil spørreundersøkelsen suppleres av fokusintervjuer for å utdype interessante forhold vi avdekker i den første fasen. Midtveiseevalueringen har derfor også en målsetning om å kartlegge mulige interessante temaer som bør belyses nærmere i fase 2.

Vi takker oppdragsgiver for oppdraget og for gode innspill og en konstruktiv dialog underveis. Vi vil også takke alle fiskeoppdrettere og skjelldyrkere som tok seg tid til å svare på spørreskjemaet til tross for en travel hverdag.

Volda den 29. januar 2004

Lars J. Halvorsen
Johan Barstad

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
Innholdsfortegnelse	5
Oversikt over tabeller	5
Oversikt over figurer	6
Kapittel.1 Kort om bakgrunnen for prosjektet “Ny forvaltningsmodell”	7
Kapittel 2. Oppsummering av hovedfunn	9
Kapittel 3. Opplegget for brukerundersøkelsen	11
3.1 Forskerrollen	11
3.2 Organisering og gjennomføring av brukerundersøkelsens fase 1	11
3.3 Operasjonalisering og konstruksjon av indeksvariabler.....	12
3.3.1 Brukernes erfaringer med Fiskeridirektoratet og ”Ny forvaltningsmodell”	13
3.3.2 Brukernes holdning til innføringen av ”Ny forvaltningsmodell”.....	13
Kapittel 4. Brukernes oppfatninger – empiriske funn	15
4.1 Kontakt med Fiskeridirektoratet.....	15
4.2 Generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet – opplever brukerne at de møter en enhetlig stat	16
4.3 Brukernes oppfatning av søknadsprosessen.....	17
4.4 Brukernes holdninger til kravene Fiskeridirektoratet setter til søknader	20
4.5 Tillatelsenes form, lesbarhet og forståelighet	21
4.6 Opplever brukerne forskjellsbehandling?	22
4.7 Er brukerne skeptiske til å ta kontakt med forvaltningen for å klage på vedtak?	24
Kapittel 5. Oppfølging av undersøkelsen	27
5.1 Skjelldyrkernes kommentarer til dagens krav for søknader.....	27
5.2 Muligheter og hindringer for samarbeid mellom ulike selskaper i forbindelse med målinger og lignende	27
5.3 Bakgrunnen for forståelsen av at myndigheten blir negativt innstilt hvis man klager...	27
Vedlegg	29
Spørreskjema:.....	29

Oversikt over tabeller

Tabell 1	Frekvensoversikt over mottatte svar	12
Tabell 2	Prinsipp for konstruksjon av indeksvariabel	13
Tabell 3	Brukernes ”type kontakt” med Fiskeridirektoratet etter 1.april 2003	15
Tabell 4	”Type kontakt” etter 1.april 2003” etter type aktivitet.....	15
Tabell 5	Holdninger til forbedringer i saksbehandlingen i forhold til ”type kontakt”	19
Tabell 6	Holdninger til utformingen av tillatelser	21
Tabell 7	Er vedtak i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk	24
Tabell 8	Andel som har klaget på vedtak.	24
Tabell 9	Holdninger til forhold ved klageprosessen.....	25
Tabell 10	Grunner for ikke å klage.....	25

Oversikt over figurer

Figur 1	Generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet	16
Figur 2	Holdninger til forbedringer i forhold til ”type kontakt” etter 1.april 2003	17
Figur 3	Brukernes oppfatning av søknadsprosessen	18
Figur 4	Saksbehandlingstiden er for lang	19
Figur 6	Holdning til sammenslåing av tillatelser	22
Figur 7	Holdning til betydning av nettverk og kontakter	23
Figur 8	Holdning til størrelsens betydning for å få tillatelse	23

Kapittel.1 Kort om bakgrunnen for prosjektet “Ny forvaltningsmodell”

Fiskeridirektoratet, region Trøndelag har fått innvilget midler til prosjektet ”Ny forvaltningsmodell”. Prosjektet skal i løpet av perioden 01.04.03 til 31.12.04 prøve ut en ny modell for behandling av søknader for nye lokaliteter og ny bruk av eksisterende lokaliteter for havbruksvirksomhet. I hovedtrekk går prosjektet ut på at Fiskeridirektoratet, region Trøndelag har fått delegert myndighet etter forurensningsloven, fiskeesykdomsloven¹ og havne- og farvannsloven. Dette innebærer at Fiskeridirektoratet behandler søknader om tillatelse til nye lokaliteter for oppdrett etter disse lovene, i tillegg til oppdrettsloven.

Delegeringen av beslutningsmyndighet trådte i kraft våren 2003, men frem til 1.oktober behandlet Fiskeridirektoratet hovedsakelig søknader innsendt før 1.april. Disse er delvis behandlet etter den gamle modellen. Søknader mottatt etter 1.april er behandlet etter den nye modellen.

De siste årene har saksbehandlingstiden for klarering av lokaliteter vært svært lang. Dette oppfattes av næringsaktørene som et problem. Fiskeridirektoratet har hittil hatt en samordningsfunksjon i forhold til andre statlige etater. Søknader om tillatelse til bruk av lokaliteter har blitt sendt til Fiskeridirektoratets regionkontor, som deretter har sendt søknadene videre til behandling etter særlover ved Fylkesmannens miljøvernnavdeling, Fylkesveterinæren og Kystverket. Samtidig som søknaden blir sendt til Fiskeridirektoratet for behandling, har søker også sendt et eksemplar til den aktuelle kommunen. Kommunen har sendt sin uttalelse i saken til Fiskeridirektoratet.

For å effektivisere saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden fikk Fiskeridirektoratet, region Trøndelag tilsagn om midler til å utvikle og utprøve en ny saksbehandlingsmodell. Prosjektet ”Ny forvaltningsmodell” er treårig og ble formelt startet opp 01.01.2002. ”Ny forvaltningsmodell” inngår som ett av fem delprosjekt i HASUT, som er et samarbeid mellom Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag Fylkeskommune, Fiskeridirektoratet, region Trøndelag og FHL Havbruk. HASUT står for Havbruk, Areal, Samordning og Utvikling i Trøndelag.

Hovedmålsetningen med ”Ny forvaltningsmodell” er:

- en vesentlig reduksjon av saksbehandlingstiden for søknader om nye lokaliteter for oppdrettsvirksomhet.
- en bedre samordning og utnyttelse av offentlige ressurser.

Målet er at dette skal oppnåes ved å samordne vedtaksmyndighet etter fiskeesykdomsloven, havne- og farvannsloven og forurensningsloven til Fiskeridirektoratet, region Trøndelag i prosjektperioden. Prosjektet skal evalueres ut i fra en faglig vurdering, med hensyn til måloppnåelse, styringsgruppas og arbeidsgruppas arbeid, samt brukernes oppfatning. Denne rapporten er en evaluering av brukernes oppfatning av ”Ny forvaltningsmodell”.

¹ Fiskeesykdomsloven er erstattet av matloven fra 1.januar 2004.

Kapittel 2. Oppsummering av hovedfunn

- **Brukernes kontakt med Fiskeridirektoratet**

Ca. halvparten av respondentene har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden ”Ny forvaltningsmodell” har vært utprøvd. Det er også store forskjeller mellom brukerne med hensyn til hva slags type kontakt de har hatt med Fiskeridirektoratet etter 1.april 2003. Et tydelig hovedtrekk i materialet er at laks/ørretprodusenter har hatt mer omfattende kontakt med Fiskeridirektoratet enn oppdrettere av marine arter. Sistnevnte har på sin side hatt mer kontakt enn skjelldyrkere.

- **Oppfatter brukerne at de møter en enhetlig stat?**

Undersøkelsen tyder på at ”Ny forvaltningsmodell” har bidratt til at brukerne føler at de møter en mer enhetlig og effektiv stat.

- **Søknadsprosessen – inkludert søknadsbehandlingstid**

Respondentenes svar tyder på at brukerne i hovedsak har en positiv oppfatning av søknadsprosesser de har vært involvert i.

Holdningen til saksbehandlingstiden er overveldende negativ. Hele 82% av respondentene sa seg enig i at saksbehandlingstiden var for lang. Her ser man imidlertid en markant forskjell mellom de som har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet angående nye/ eksisterende lokaliteter i perioden, og de som har hatt ingen eller kun sporadisk kontakt. Dette tyder på at ”Ny forvaltningsmodell har bidratt til å redusere saksbehandlingstiden noe, men at også de som har hatt vesentlig kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden, ser et klart forbedringspotensial.

Når det gjelder brukernes oppfatninger av i hvilken grad søknadsprosessen totalt sett er blitt bedre, varierer også dette vesentlig med den ”type kontakt” de har hatt med Fiskeridirektoratet etter at ”Ny forvaltningsmodell” ble innført. De som har hatt mye kontakt etter 1. april 2003 er langt mer positivt innstilt enn de øvrige. Dette tyder på at prosjektet har virket i tråd med hensikten på dette området.

- **Kravene til søknader**

Det viktigste funnet i denne sammenhengen er at 84% mener at dagens krav til søknader er egnet til å avdekke de vesentlige forhold ved en lokalitet.

Det er små variasjoner mellom brukergruppene og i forhold til den ”type kontakt” respondentene har hatt med Fiskeridirektoratet i perioden.

Skjelldyrkere er den gruppen som har gitt flest forslag til forbedringer. Her blir det blant annet trukket fram at kravene i en viss utstrekning er lite hensiktsmessige i forhold til formålet.

Eksempler på innspill:

- En skjellokalitets bæreevne ser man først etter 2-3 års drift.
- Kravene til algeprøver og målingen av mattilgangen til skjell er overdrevet.
- MOM-C kravene er altfor omfattende til sitt formålet.
- Strømmen varierer med dybden uten at målingene fanger dette opp.

- Det etterlyses spesifikke krav til lokaliteten i forhold til eksempelvis laks vs. torsk.

- **Tillatelsenes form – lesbarhet og forståelighet**

Tillatelsene oppleves i overveiende grad som forståelige og klart og ryddig formulert.

Det er blandede oppfatninger til spørsmålet om tillatelsene reflekterer en god forståelse av brukernes arbeidshverdag.

- **Opplever brukerne forskjellsbehandling?**

Hovedinntrykket er at fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i liten grad føler seg utsatt for forskjellsbehandling. En drøy fjerdedel av respondentene er likevel uenige i at vedtak fattes i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk.

Et annet viktig funn er at mange brukere har konkrete forslag til måter å forbedre saksbehandlingen på. Disse er gjengitt i kapittel 4.

- **Vegrer brukerne seg for å ta kontakt med forvaltningen/ klage på vedtak?**

Et klart flertall på 71% er uenige i at terskelen for å klage er lav. Likevel oppgir kun 6% at de vegrer seg for å klage på vedtak. Dette tyder på at de fleste brukerne vil klage hvis de virkelig føler at de har en god sak, men at terskelen for å klage oppfattes som høy.

Det er et tankekors at syv brukere tror at myndighetene blir negativt innstilt til deres bedrift hvis de klager på vedtak. Av de som besvarte dette spørsmålet stilte kun en seg uenig til denne påstanden.

Kapittel 3. Opplegget for brukerundersøkelsen

3.1 Forskerrollen

I invitasjonen til ulike forskningsmiljø om å komme med tilbud på brukerundersøkelsen ble det gitt følgende føringer for oppdraget:

”Brukerundersøkelsen skal omfatte følgende punkter:

- *oppfatter brukerne en enhetlig stat*
- *søknadsprosessen – inkludert søknadsbehandling*
- *veiledning – både søknadsprosessen og under drift*
- *tillatelsesens form – lesbarhet og forståelighet*
- *sammenligning før og nå – merker de forskjell etter at prosjektet har startet opp*
- *forslag fra brukerne til forbedringer for dokumenter o.a.*
- *har brukerne redsel for å ta kontakt med forvaltningen/ klage på vedtak*
- *opplever de forskjellsbehandling*

Første spørreundersøkelse bør også omfatte forslag fra brukerne til forbedringer hos Fiskeridirektoratet – ideer til en enklere saksbehandlingsprosess, mens siste spørreundersøkelse bør fange opp tilbakemeldinger fra brukerne om delegert myndighet hjelp – eller var det andre tiltak som skulle til?.”

I innholdsbeskrivelsen som ligger til grunn for prosjektet legges det vekt på at brukerundersøkelsen skulle kartlegge brukernes oppfatning av sitt møte med Fiskeridirektoratet, region Trøndelag generelt (heretter benevnt Fiskeridirektoratet), og den nye forvaltningsmodellen spesielt, inkludert brukernes forslag til forbedringer. Undersøkelsen skal gjennomføres i to faser. Dette er en rapport fra gjennomføringen av fase 1. I føringene for oppdraget inngikk det at denne fasen skulle omfatte forslag fra brukerne til forbedringer hos Fiskeridirektoratet. Mer presist innebærer dette forslag til en enklere saksbehandlingsprosess. Fase 2 skal i større grad ta sikte på å fange opp tilbakemeldinger fra brukerne om prosjektet har fungert etter hensikten. I tråd med oppdragsgivers ønsker vil denne rapporten ta sikte på å få frem hvordan fiskeoppdretterne og skjelldyrkerne i trøndelagsfylkene har oppfattet ”Ny forvaltningsmodell”, og hva de mener kan gjøres annerledes både i forhold til omstillingen og andre forhold som angår deres kontakt med Fiskeridirektoratet.

3.2 Organisering og gjennomføring av brukerundersøkelsens fase 1

Den empiriske basisen for denne undersøkelsen er en postenquête blant fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i Trøndelag. Den samlede gruppens størrelse er 97 selskap. Vi har sendt ut et spørreskjema og to purringer til brukerne. Totalt mottok vi 40 svar. I enkelte tilfeller har flere av selskapene felles eier eller inngår i eierkonstellasjoner der de samme eierne inngår. Vi har i slike tilfeller sendt et spørreskjema til hvert selskap. Bakgrunnen for dette er at vi ville sikre oss om at vi nådde ut til de reelle beslutningstagerne i den enkelte bedrift. Dette forholdet har ført til at svarandelen fremstår som noe lavere enn den andelen av bedriftene vi reelt sett har fått informasjon om. Alt i alt anser vi at svarandelen er akseptabel i denne sammenhengen.

Tabell 1 Frekvensoversikt over mottatte svar

Brukergruppe	Respondenter		Brukergruppens andel		Svarprosent etter kategori
Laks/ørret	13	32 %	29	27 %	45 %
Marine arter	6	15 %	23	22 %	26 %
Skjell og kråkeboller	22	54 %	54	51 %	41 %
Totalt	41	100 %	106	100 %	39 %

*Merk at svarprosenten som angis her avviker noe fra svarprosenten for undersøkelsen. Dette skyldes at vi splitter etter kategorier slik at virksomheter med flere aktiviteter telles under alle aktivitetskategoriene.

Et problem med svarfordelingen er at vi har en lavere svarandel fra oppdrettere av marinfisk enn de andre brukerne (26% sammenlignet med gjennomsnittlig svarprosent lik 39%). Dette er noe uheldig, men volder ikke et vesentlig problem for undersøkelsen.

3.3 Operasjonalisering og konstruksjon av indeksvariabler

Hovedhensikten med spørreundersøkelsen er å kartlegge brukernes oppfatning av ulike sider ved Fiskeridirektoratets virksomhet, særlig knyttet til ”Ny forvaltningsmodell”. Oppdragsgiver er følgelig opptatt av forskjeller mellom før og etter ny forvaltningsmodell ble innført. Av oppdragsinstruksen fremgår det at undersøkelsen skal omfatte følgende punkter:

- oppfatter brukerne en enhetlig stat
- søknadsprosessen – inkludert søknadsbehandling
- veiledning – både i forbindelse med søknadsprosessen og under drift
- tillatelsenes form – lesbarhet og forståelighet
- har brukerne redsel for å ta kontakt med forvaltningen/ klage på vedtak
- opplever de forskjellsbehandling

For å kunne gi gode svar på denne typen spørsmål kan det ofte være nødvendig å stille flere spørsmål knyttet til hvert tema, som samlet kan gjøres til et sluttmaal for holdningen til hvert tema. Et slikt sluttmaal kalles en indeks, mens de spørsmålene som indeksen bygges opp av kalles indikatorer (Hellevik 1999, Mordal 1989²). Tove Mordals grunnregel i denne sammenhengen er at ”jo mer konkrete og entydige spørsmål vi stiller, jo sikrere kan vi være i fortolkningen av svarene” (Mordal 1989:57-58). Forutsetningen her er at vi har funnet fram til hva det er vi skal måle, og at vi måler nettopp det³. I denne undersøkelsen har vi konstruert indekser av holdningsspørsmål knyttet til hvert av temaene oppdragsgiver ønsker belyst. I holdningsspørsmålene bes brukerne ta stilling til i hvilken grad de er enige eller uenige i en konkret påstand gjennom å sette ring rundt det tallet på en skala fra 1- 6 som samsvarer best med deres oppfatning (1 = sterkt uenig med påstanden, mens 6 = helt enig). Indeksene konstrueres ved å addere brukernes svarscore og deretter dividere summen med antallet spørsmål de har besvart. Deretter har vi konstruert nye verdier på indeksvariabelen som vist i Tabell 2.

² Hellevik, Ottar (1999): ”Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap” Oslo: Universitetsforlaget AS.

Mordal, Tove (1989): ”Som man spør får man svar” Oslo: Tano forlag AS.

³ Vi har utviklet spørsmålene i denne undersøkelsen i dialog med Fiskeridirektoratet. I tillegg er styringsgruppa for ”Ny forvaltningsmodell” og FHL-Havbruk gitt muligheten til å bidra med innspill. Utsendingen og innhenting av spørreskjemaet, samt gjennomgangen og tolkningen av svarene på de ulike spørsmålene, er i sin helhet gjennomført av Møreforskning Volda.

Tabell 2 Prinsipp for konstruksjon av indeksvariabel

Gjennomsnittscore:	Verdi:
1- 2,5	negativ
2,6-4,5	nøytral
4,6- 6,0	positiv

3.3.1 Brukernes erfaringer med Fiskeridirektoratet og ”Ny forvaltningsmodell”

Brukernes generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet knyttet til ”hvorvidt de oppfatter at de møter en enhetlig stat” er tilnærmet gjennom en indeks konstruert fra svaret på fem holdningsspørsmål i spørreskjemaet (s.3 i spørreskjemaet).

Brukernes generelle erfaringer med søknadsprosessen er tilnærmet gjennom tre holdningsspørsmål. Brukernes holdninger til veiledning under søknadsprosessen og under drift er inkludert i denne indeksen. Holdningen til saksbehandlingstiden er behandlet separat siden svarfordelingen på dette spørsmålet skilte seg vesentlig fra svarene på de tre øvrige. (s.4 i spørreskjemaet).

Holdninger til tillatelsenes form og innhold måles ved en indeks satt sammen av tre holdningsspørsmål (s.5 i spørreskjemaet).

Hvorvidt brukerne oppfatter forskjellsbehandling tilnærmes gjennom en indeksvariabel som er satt sammen av fem holdningsspørsmål. (s. 7 i spørreskjemaet).

Vi har tilnærmet oss i hvilken grad brukerne reserverer seg for å klage gjennom fire ja/ nei spørsmål og to holdningsspørsmål (s.7-8 i spørreskjemaet). Det er ikke konstruert en indeks for disse.

3.3.2 Brukernes holdning til innføringen av ”Ny forvaltningsmodell”

Denne brukerundersøkelsen gjennomføres i to faser, der dette er rapporten fra den første. Hensikten er blant annet å kunne kartlegge eventuelle endringer i brukernes holdninger til ”Ny forvaltningsmodell” gjennom perioden. I denne sammenhengen vil svarene i fase 1 kunne sammenlignes med svarene vi får i fase 2, for slik å gi et bilde av endringer i perioden mellom innsamlingstidspunktene. For å kartlegge hvordan brukerne oppfatter endringene hittil, har denne undersøkelsen fulgt opp sentrale temaer med spørsmål om brukerne har opplevd forbedringer på disse områdene. En annen måte å tilnærme seg betydningen av innføringen av ”Ny forvaltningsmodell”, er å sammenligne indeksene, samt hvorvidt brukerne mener at det har skjedd forbedringer på de ulike områdene, med hvor mye og hva slags kontakt de har hatt med Fiskeridirektoratet siden 1.april 2003, tidspunktet da ”Ny forvaltningsmodell” ble innført. Har det skjedd vesentlige endringer, kan vi forvente å finne forskjeller i holdninger til Fiskeridirektoratet mellom de som har hatt mye og lite kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden.

Vi har stilt fire ja/ nei – spørsmål i denne sammenhengen. Hvert av dem er knyttet til ulike former for kontakt (s.3 i spørreskjemaet). Her har vi kategorisert brukerne i tre grupper avhengig av type og omfang av kontakt. Den første gruppen er de som har hatt ”ingen kontakt”. Den andre gruppen har kun hatt kontakt med Fiskeridirektoratet ”i sammenheng med andre spørsmål”

knyttet til bruk av lokaliteter. Den tredje gruppen, ”kontakt i forbindelse med bruk av lokaliteter”, har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i sammenheng med konkrete søknader om å få ta i bruk nye lokaliteter, utvide eksisterende lokaliteter, eller få omgjort midlertidige tillatelser til permanente tillatelser.

Oppdragsgiver var også interessert i forslag til forbedringer. Vi har lagt til rette for dette gjennom å stille åpne spørsmål i tilknytning til sentrale temaer og har fått mange gode tilbakemeldinger.

Kapittel 4. Brukernes oppfatninger – empiriske funn

4.1 Kontakt med Fiskeridirektoratet

Et hovedtema for spørreundersøkelsen var å kartlegge brukernes oppfatning av ”Ny forvaltningsmodell”, deres oppfatning av Fiskeridirektoratets saksbehandling på andre områder og å innhente synspunkter på hva brukerne mener kan gjøres bedre. For å kartlegge om innføringen av den nye forvaltningsmodellen har hatt betydning for brukernes oppfatning, er det naturlig å ta utgangspunkt i hva slags kontakt brukerne har hatt med Fiskeridirektoratet i prøveperioden, og om det er forskjeller mellom brukerne som samsvarer med ulike kontaktsformer. Under presenteres en oversikt over hvordan brukerne fordeles etter ”type kontakt”, som er den kategoriseringen vi vil bruke i den videre analysen.

Tabell 3 Brukernes ”type kontakt” med Fiskeridirektoratet etter 1.april 2003

	Har bedriften vært i kontakt med Direktoratet angående spørsmål som gjelder lokaliteter etter 01.04.03?	
	Antall	%
Ikke hatt kontakt etter 1.4.03	18	46 %
Kontakt om "andre" spørsmål	9	23 %
Kontakt om bruk av nye/eks. lokaliteter	12	31 %
Total	39	100 %

Som man ser av tabellen er det nesten halvparten av brukerne som ikke hatt kontakt med Fiskeridirektoratet etter 1.april 2003. Tabellen under viser hvordan type kontakt fordeler seg i forhold til ulike brukergrupper.

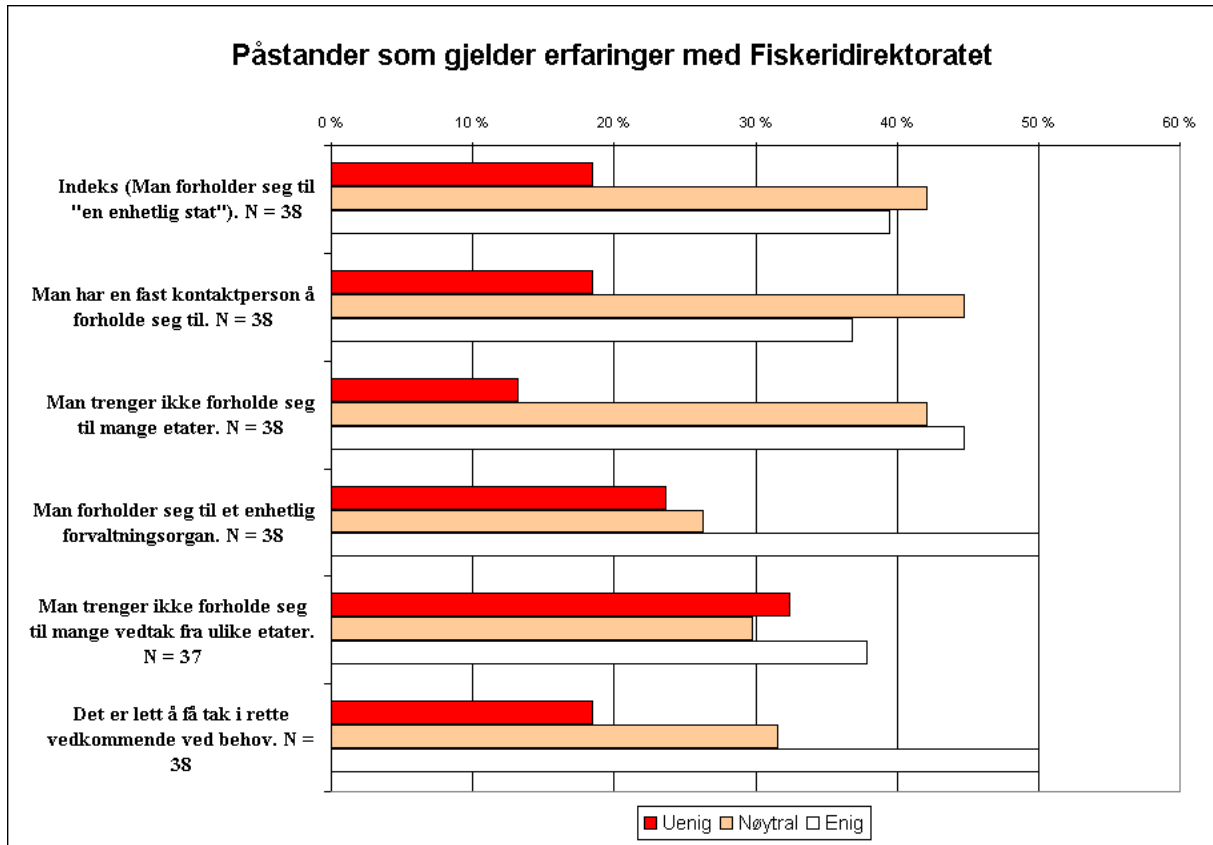
Tabell 4 ”Type kontakt” etter 1.april 2003 etter type aktivitet

	Laks/ ørret	Marine arter	Skjell	Totalt	Antall svar
Ikke hatt kontakt i perioden	8 %	20 %	75 %	45 %	17
Kontakt om "andre" spørsmål knyttet til lokaliteter	23 %	60 %	15 %	24 %	9
Kontakt om nye/eks. lokaliteter	69 %	20 %	10 %	32 %	12
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	
	11	5	20		38

”Type kontakt” varierer betydelig mellom de ulike brukergruppene. Blant laks/ørret-oppdretterne er det 92% som har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden, mens bare 25% av skjelldyrkerne har hatt kontakt. Selv om 80% av oppdretterne av marine arter har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden, skiller deres ”type kontakt” seg vesentlig fra laks/ørretoppdretterne. Mens 64% av førstnevnte har hatt kontakt om nye/eksisterende lokaliteter, utgjør denne andelen blant oppdretterne av marine arter kun 20%. Det er rimelig å anta at type og omfang kontakt etter innføringen av ”Ny forvaltningsmodell” har stor betydning for hvilket synspunkt man har på denne. Vi vil derfor hovedsakelig se på variasjonen i forhold til forskjeller i ”type kontakt” når vi tilnærmer oss brukergruppens erfaringer i den videre analysen.

4.2 Generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet – opplever brukerne at de møter en enhetlig stat

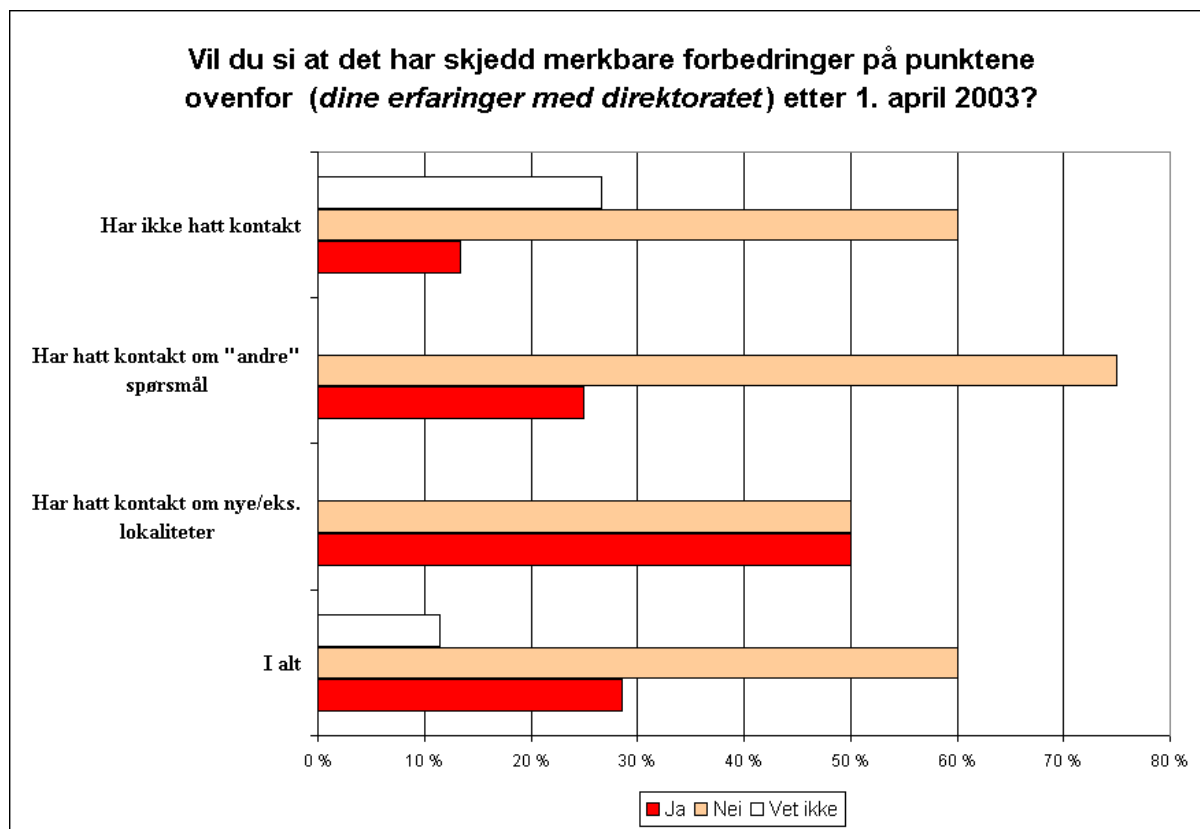
For å kartlegge i hvilken grad brukerne oppfatter at de møter en enhetlig stat har vi stilt 5 holdningsspørsmål. Fra disse har vi konstruert en indeksvariabel som vi har kalt ”Man forholder seg til en enhetlig stat”. Under er indeksen og de enkelte indikatorene vist i et stolpediagram.

Figur 1 Generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet

Figuren gir et klart inntrykk av at brukerne i stor grad forholder seg enten nøytrale eller positive til en forståelse av at Fiskeridirektoratet fremstår som en ”enhetlig stat”. Kun 18% er i kategorien ”negativ”. Av holdningsspørsmålene som denne indeksvariabelen er konstruert av, ser vi at det særlig antallet vedtak fra ulike etater som synes å være et problem for mange. Omtrent en tredjedel er av den oppfatning at man ikke forholder seg til vedtak fra få etater.

Endringer i brukernes oppfatning av den generelle kontakten med Fiskeridirektoratet er også interessant i denne sammenhengen. Under presenteres forholdet mellom ”type kontakt” og hvorvidt man mener det har skjedd merkbare endringer siden ”Ny forvaltningsmodell ble innført.

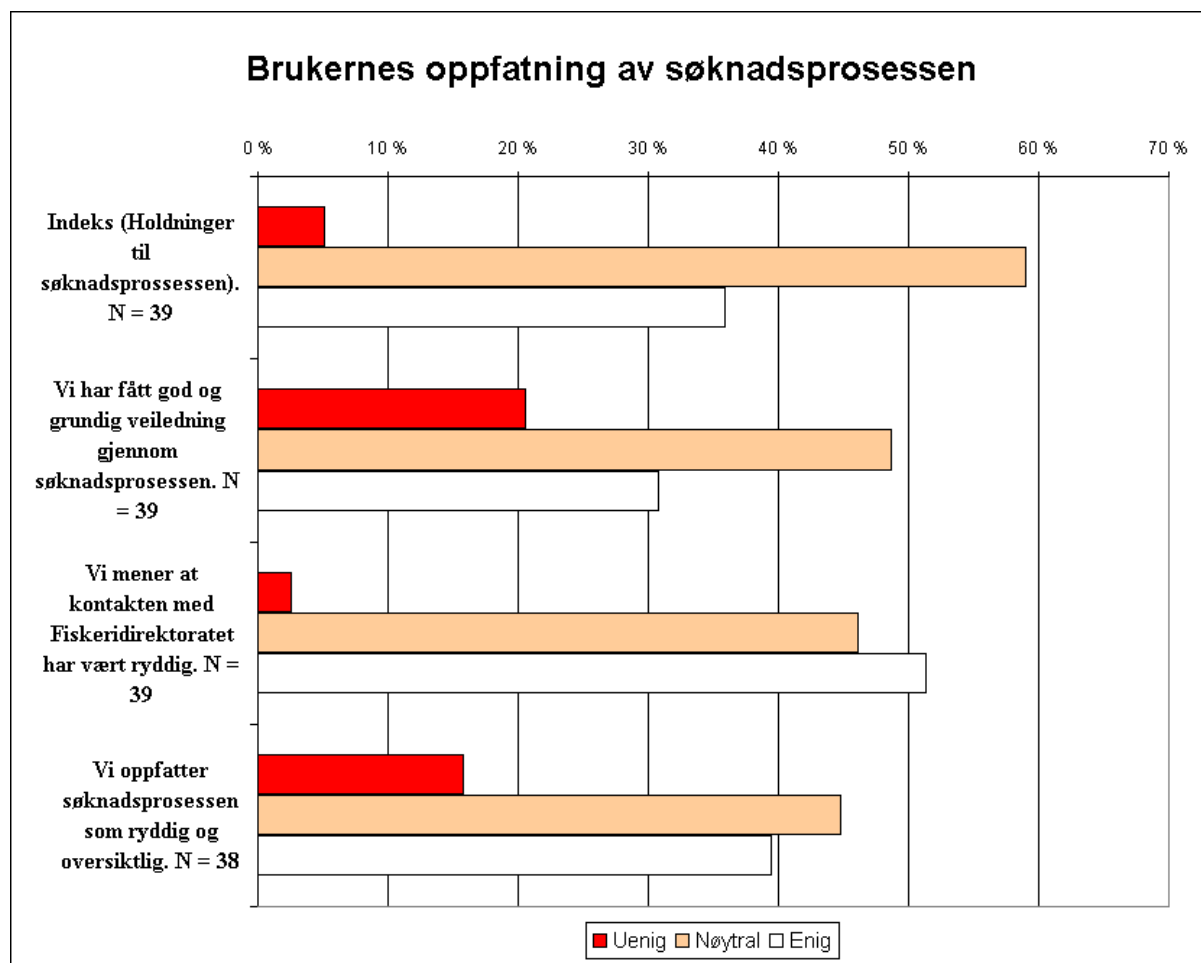
Figur 2 Holdninger til forbedringer i forhold til "type kontakt" etter 1.april 2003

I alt svarer 60% av de spurte at det ikke har skjedd merkbare endringer i perioden mens 11% svarer "vet ikke". Når vi grupperer svarene etter den "type kontakt" de har hatt med Fiskeridirektoratet i perioden finner vi interessante forskjeller. De som svarer "vet ikke" er av naturlige årsaker utelukkende å finne i kategorien som ikke har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i perioden. Den største andelen negative svar er å finne blant de som har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i forhold til andre typer spørsmål. Blant de som har hatt kontakt om nye eller eksisterende lokaliteter svarer derimot 50%, mot henholdsvis 25 og 13% at det har skjedd merkbare forbedringer. Kommentarer fra brukerne støtter denne tendensen. Flere trekker frem kortere saksbehandlingstid som en vesentlig forbedring. Bedre samarbeid mellom Fiskeridirektoratet og andre offentlige organer, slik som Fylkesmannens miljøavdeling eller Fylkesveterinæren blir også nevnt. Saksbehandlingen blir beskrevet som ryddigere enn tidligere. Dette tyder på at "Ny forvaltningsmodell" har bidratt til at brukerne møter en mer enhetlig og effektiv stat .

4.3 Brukernes oppfatning av søknadsprosessen

For å kartlegge hvordan brukerne opplever prosessen knyttet til søknad om bruk av lokaliteter, satte vi frem fire påstander som brukerne ble bedt om å ta stilling til. Vi har konstruert en indeks på grunnlag av tre av disse, mens den fjerde, om saksbehandlingstiden er for lang, blir behandlet separat. Vår begrunnelse for dette er todelt; for det først skiller svarene på sistnevnte påstand seg vesentlig fra de øvrige. For det andre er det vanlig at næringsaktører generelt oppfatter offentlig saksbehandling som unødvendig treg. Å inkludere denne variabelen i indeksen ville derfor kunne kamuflere brukernes oppfatning av andre aspekter ved søknadsprosessen. Vi fant det derfor naturlig å tilnærme oss disse aspektene ved

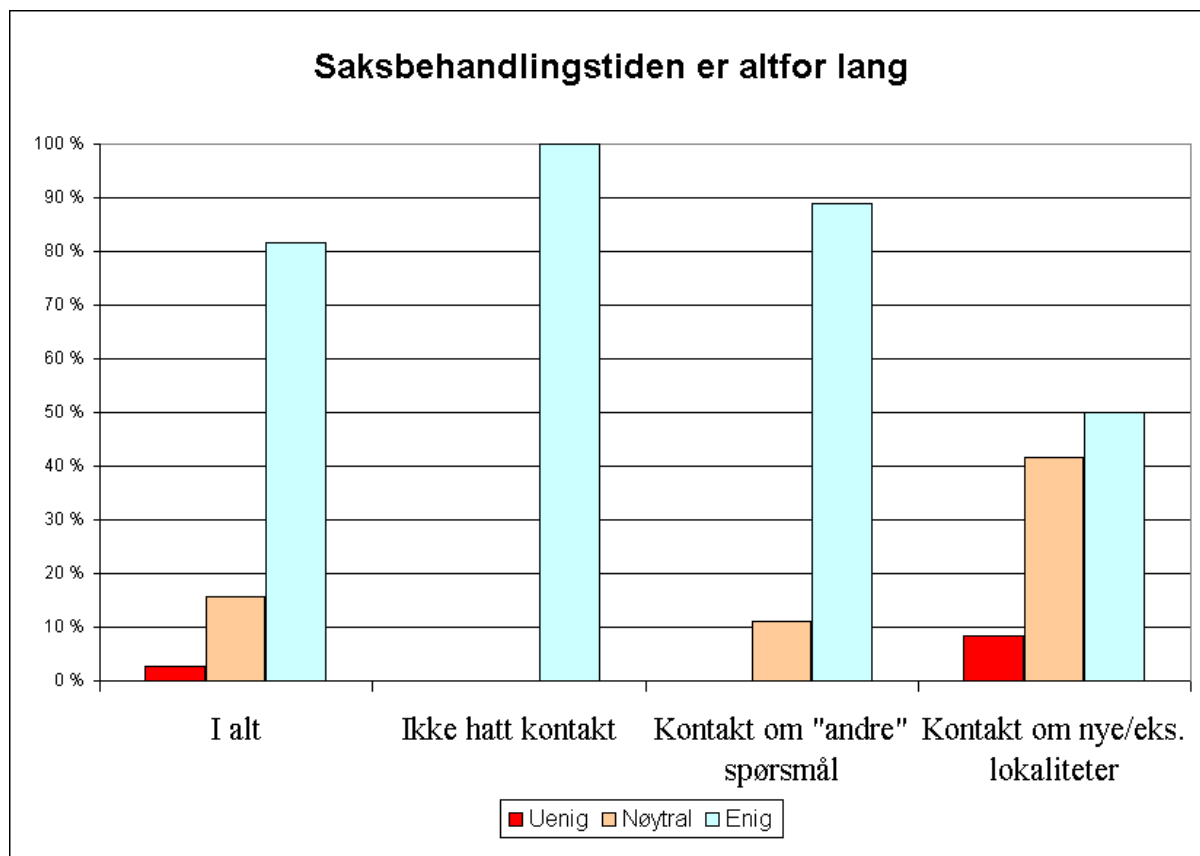
søknadsprosessen separat. Når det gjelder brukernes oppfatninger av endringer i søknadsprosessen etter 1.april 2003 (tabell 5) er fokuset på begge disse aspektene.

Figur 3 Brukernes oppfatning av søknadsprosessen

Av figuren fremgår det at kun 5% er negative til kontakten med Fiskeridirektoratet gjennom søknadsprosessens, 59% er i kategorien nøytrale, mens 36% er positive. Hvis man ser på hver enkel indikator er veiledningen det området der flest hadde noe å bemerke. Nær halvparten var enige i påstanden om at kontakten med Fiskeridirektoratet hadde vært ryddig. Kun 3% (1 person) sa seg uenig.

Figur 3 gir et relativt positivt bilde av brukernes oppfatning av søknadsprosessen. Holdningen til saksbehandlingstiden er noe annerledes. Figur 4 viser hvordan holdningen til saksbehandlingstiden varierer i forhold til kontaktsform.

Figur 4 Saksbehandlingstiden er for lang

Stolpediagrammet viser to interessante funn:

- for svarene sett under ett er det fire av fem som mener at saksbehandlingstiden er altfor lang
- av de som har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet om nye/ eksisterende lokaliteter er kun halvparten enige i denne påstanden. Selv om svært få er uenige i påstanden, skiller denne gruppen seg betydelig ut ved at 42% stiller seg nøytrale til påstanden.

Denne forskjellen i holdning til saksbehandlingstid etter gruppenes kontakt i perioden, kan tyde på at "Ny forvaltningsmodell" har bidratt til å redusere saksbehandlingstiden. Dette støttes av svarene på spørsmål om det har skjedd merkbare forbedringer i forhold knyttet til søknadsprosessen.

Tabell 5 Holdninger til forbedringer i saksbehandlingen i forhold til "type kontakt"

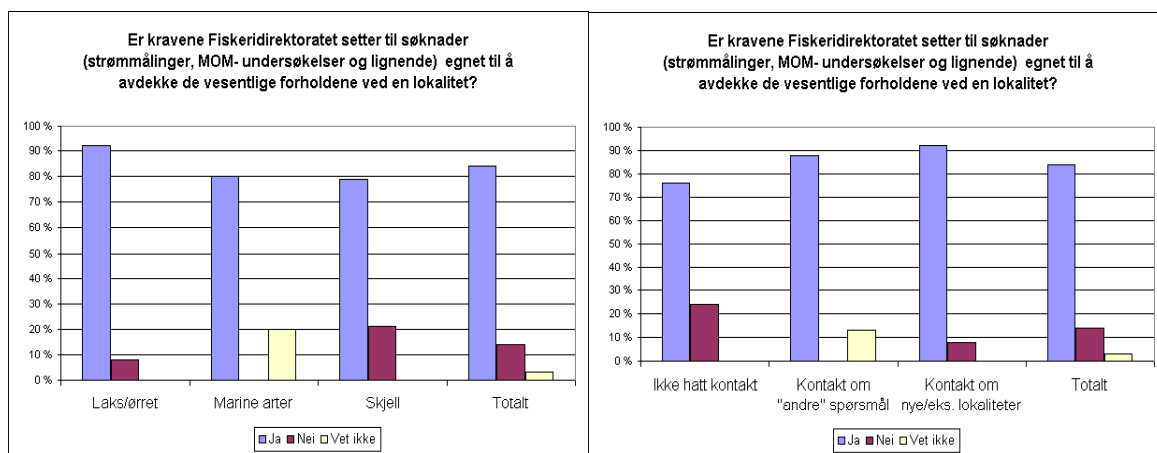
	Etter deres oppfatning, vil dere si at det har skjedd store forbedringer på punktene ovenfor etter 1. april 2003?				
	Ja	Nei	Vet ikke	Total	
Ikke hatt kontakt	14 %	50 %	36 %	100 %	14
Kontakt om "andre" spørsmål	25 %	75 %	0 %	100 %	8
Kontakt om nye/eks. lokaliteter	42 %	58 %	0 %	100 %	12
	26 %	59 %	15 %	100 %	
	9	20	5		34

På spørsmålet om det har skjedd en forbedring i saksbehandlingen etter 1. april 2003, svarer 15% vet ikke, 59% nei, mens 26% svarer ja. Blant de som ikke har hatt kontakt svarer en drøy tredjedel vet ikke. De åpne spørsmålene avdekker at flere av de som har svart ja på spørsmålet har gjort dette på bakgrunn av at de ”har hørt av andre at det har blitt bedre”.

Hvis man tar for seg den gruppen som er enige i at det har skjedd forbedringer i perioden, finner vi en klar forskjell i forhold til den ”type kontakt” de har hatt i perioden. Mens kun 14% av de som ikke har hatt kontakt svarer ja, er andelen blant de som har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med andre spørsmål 25%. ”Ja-andelen” blant de som har hatt kontakt knyttet til bruken av nye og eksisterende lokaliteter er 42%. Vi fikk relativt få kommentarer til hvilke forbedringer respondentene sikter til. Blant de forholdene som ble trukket frem var rask tilbakemelding ved mangelfull søknad og at man nå i større grad enn før forholder seg til en fast kontaktperson.

4.4 Brukernes holdninger til kravene Fiskeridirektoratet setter til søknader

Oppdragsgiver ønsker å avdekke brukernes oppfatninger av kravene knyttet til søknader. Hensikten er å kartlegge i hvilken grad Fiskeridirektoratets prosedyrer fremstår som meningsfulle for brukerne og hva som kan gjøres bedre. Vi har stilt et ja/nei spørsmål for å kartlegge dette; ”Er kravene Fiskeridirektoratet setter til søknader (strømmålinger, MOM-undersøkelser og lignende) egnet til å avdekke de vesentlige forholdene ved en lokalitet?” Vi har sammenlignet svarene på dette spørsmålet med den ”type kontakt” brukerne har hatt med Fiskeridirektoratet i perioden, og i forhold til de ulike brukergruppene. Forskjeller mellom brukergruppene er også interessant i denne sammenhengen. Det er store forskjeller mellom eksempelvis lakseoppdrett og dyrking av skjell. Derfor er det nærliggende å anta at det kan være forskjeller mellom fiskeoppdrettere og skjelldyrkere når det gjelder hvilke holdninger de har til Fiskeridirektoratets krav til søknader. Vi har derfor sammenlignet ulike brukergruppers oppfatning av Fiskeridirektoratets krav. For å kartlegge hva brukerne mener kan endres, har vi stilt et åpent spørsmål om hvilke forhold som eventuelt blir oversett og hvilke dokumentasjonskrav brukerne oppfatter som unødvendige. Vi vil avslutningsvis i dette underkapittelet gjengi et utvalg av svarene vi fikk.

Figur 5 Brukernes holdninger til dagens krav i forhold til brukergruppe og type kontakt

Det viktigste funnet i denne sammenhengen er at 84% mener at dagens krav til søknader er egnet til å avdekke de vesentlige forhold ved en lokalitet. Figuren viser at det er små variasjoner i holdninger til Fiskeridirektoratets krav til søknader. Dette gjelder både i forhold til ”type kontakt”, og mellom de ulike brukergruppene. Verdt å nevne er det likevel at skjelldyrkerne er den gruppen som kommer med flest forslag til forbedringer.

Brukernes tilbakemeldinger på dagens krav

Som nevnt kom det desidert flest forslag til endringer fra skjelldyrkerne. To respondenter la vekt på at bæreevnen til en lokalitet i stor grad er en erfaringssak og at dagens standardiserte mål er lite egnet til å måle dette. Som den ene uttrykte det: ”De [dagens krav] forteller en del, men hvor god eller dårlig en lokalitet er for skjell, ser man først etter 2-3 års drift.” To respondenter oppfatter algeprøver og målingen av mattilgangen til skjell som overdreven, mens MOM-C kravene oppfattes av en bruker som altfor omfattende for sitt formål. Andre brukere gav få kommentarer. Én påpekte at strømmen varierer med dybden uten at målingene fanger dette opp, mens en annen etterlyste spesifikke krav for lokaliteten i forhold til eksempelvis laks vs. torsk.

4.5 Tillatelsenes form, lesbarhet og forståelighet

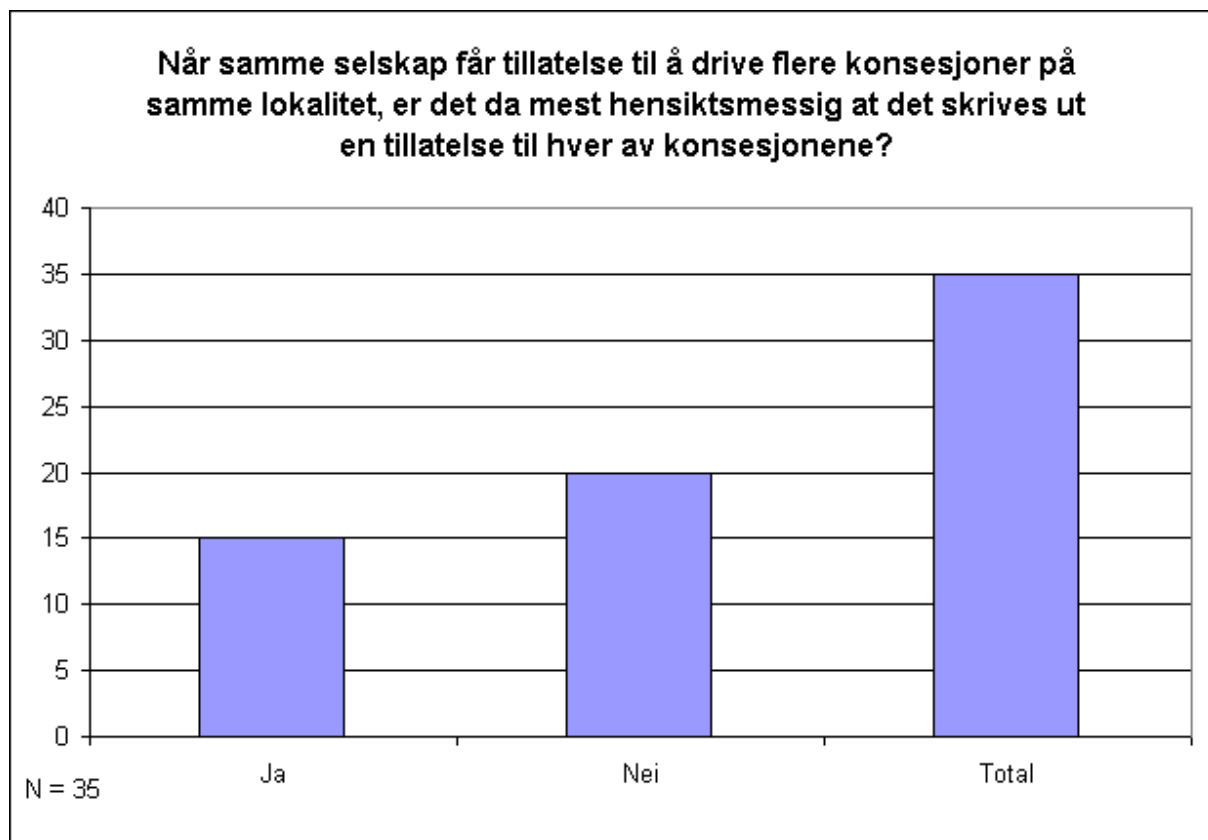
For å kartlegge brukernes oppfatning av tillatelsenes form, lesbarhet og forståelighet har vi fremsatt tre påstander som respondentene har tatt stilling til. I tabellen under presenteres variasjoner i brukernes svar på disse påstandene.

Tabell 6 Holdninger til utformingen av tillatelser

	Tillatelsene er greie å lese og forstå		Tillatelsene er entydige og klart formulerte		Tillatelsene er preget av god forståelse for vår arbeidshverdag	
Uenig	1	3 %	1	3 %	8	21 %
Nøytral	15	39 %	16	42 %	21	55 %
Enig	22	58 %	21	55 %	9	24 %
	38	100 %	38	100 %	38	100 %

Tabellen viser at kun en person (3%) er uenig i at tillatelsene er greie å lese og forstå, mens 58% er enige i påstanden. Svarfordelingen på påstanden om at tillatelsene er entydige og klart formulerte er nesten identisk. Påstanden om at tillatelsene er preget av god forståelse av brukernes arbeidshverdag er derimot mer omstridt. 21% er uenige, 55% er nøytrale, mens 24% er enige i påstanden.

Fiskeridirektoratet ville også undersøke brukernes oppfatning om det vil være hensiktsmessig å skrive ut en tillatelse til hver konsesjon dersom flere konsesjoner drives på samme lokalitet.

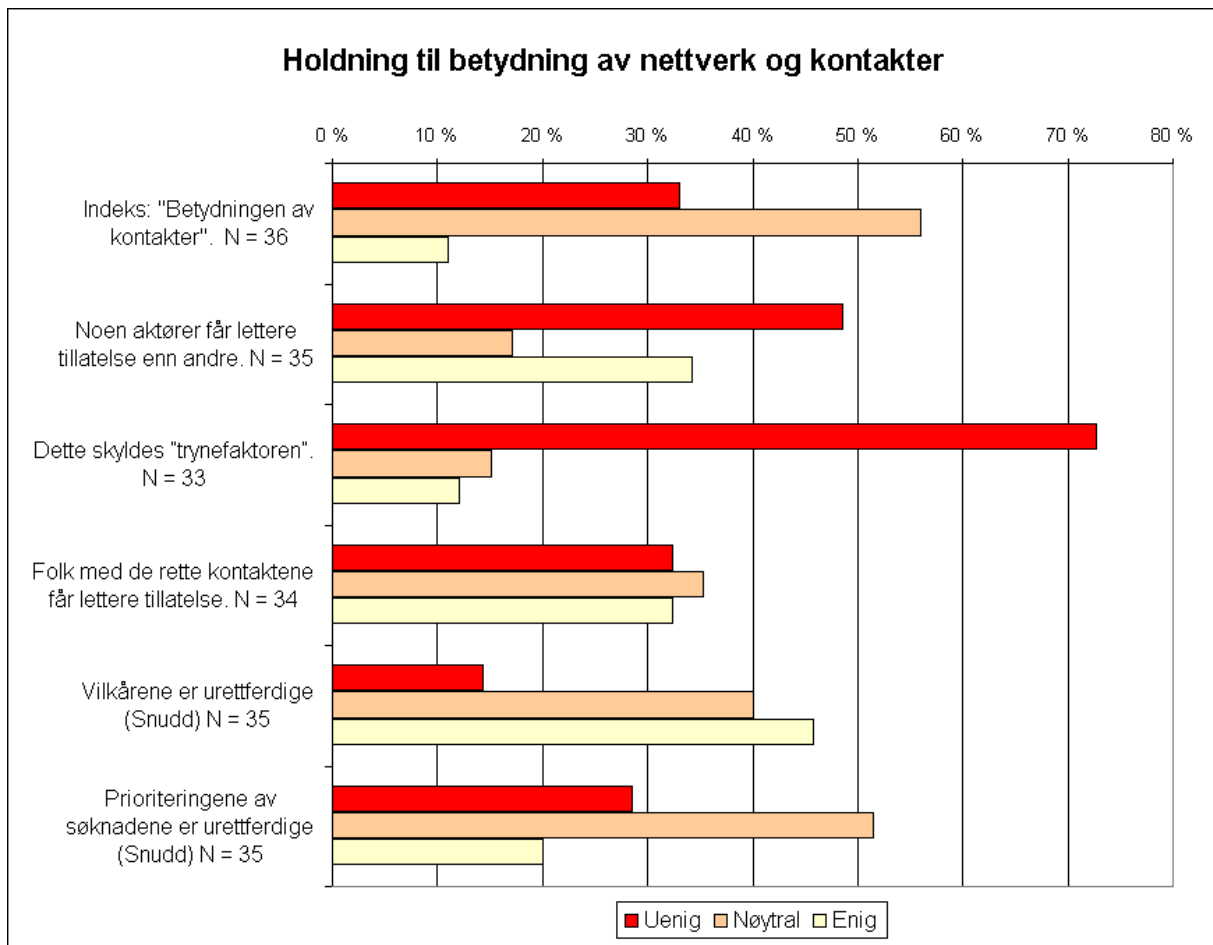
Figur 6 Holdning til sammenslåing av tillatelser.

Et flertall var uenige i at det burde skrives ut en tillatelse til hver konsesjon. Det blir av flere brukere poengtert at *lokaliteten* er driftsenheten, ikke konsesjonen. Utover dette hadde brukerne relativt få konkrete kommentarer til hvordan Fiskeridirektoratets dokumenter kunne forbedres. At påleggene er for ”lange og omstendelige” blir trukket frem, og en respondent mener at man bør la det være mer opp til oppdretter å disponere lokalitetene slik han finner det best.

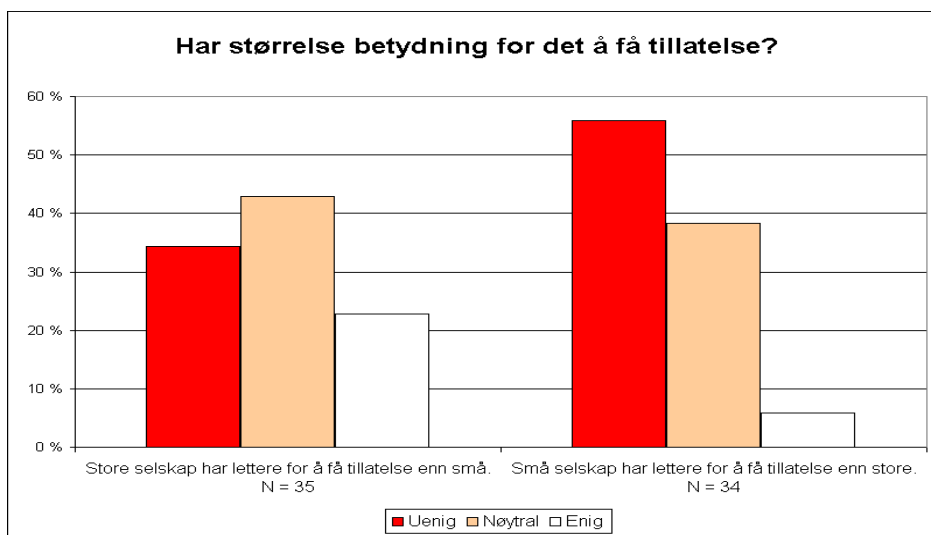
På spørsmål om brukerne savnet andre tjenester i forbindelse med deres kontakt med Fiskeridirektoratet, ble det av flere pekt på som viktig at Fiskeridirektoratet følger opp kommunene i forbindelse med vedtak. Problem/utfordringer på lokalplanet blir trukket frem som et viktig hinder. Ellers etterlyser flere en fast saksbehandler og raskere saksbehandling. Et par andre forslag som er verdt å trekke frem er bedre rådgivning og ønsket om å samorganisere prøver fra samme fjordsystem mellom forskjellige firmaer. Vi oppfatter disse forslagene som klart i tråd med HASUTs målsetning om en mer helhetlig kystsoneforvaltning.

4.6 Opplever brukerne forskjellsbehandling?

Vår tilnærming til spørsmålet om brukerne opplever forskjellsbehandling har vært å konstruere en indeks av holdningen til fem påstander som vi har kalt ”betydningen av kontakter”. Resultatet er gjengitt i figuren under. Videre fremstiller vi i figur 8. svarene på to påstander som angår størrelsens betydning for å få tillatelse ved søknader om bruk av lokaliteter.

Figur 7 Holdning til betydning av nettverk og kontakter

Figur 8 Holdning til størrelsens betydning for å få tillatelse

Hovedbildet er at fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i liten grad føler seg utsatt for forskjellsbehandling. Figur 7 viser at omtrent en tredjedel av respondentene er av den oppfatning at noen aktører får lettere tillatelse enn andre. Når det gjelder hvilke forhold som har betydning i denne sammenhengen, er det først og fremst det å ha "de rette kontaktene" som blir trukket frem (32%). Figur 8 viser at noen flere mener at store selskap har lettere for å få tillatelse enn små enn omvendt Dette kan skyldes at de fleste respondentene er små selskap.

Et relatert tema i denne sammenhengen er i hvilken grad brukerne oppfatter at vedtak fattes i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk. Fordelingen av svarene sammenfattes i tabellen under

Tabell 7 Er vedtak i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk

	I de søknadene dere har hatt inne til behandling, opplever dere at vedtak(ene) var riktig i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk?	
	Antall	Prosent
Ja	29	74 %
Nei	10	26 %
Totalt	39	100 %

De fleste respondentene svarer at de anser vedtakene i samsvar med uttalt statlig havbrukspolitikk, men en vesentlig andel på 26% (10 respondenter) er uenige i dette. Dette er et spørsmål som opptar brukerne, noe som illustreres ved at alle de uenige ga konkrete begrunnelser for sin holdning til dette spørsmålet. Vilkårighet blir trukket frem av tre personer, samtidig som det blir påpekt at forvaltningspraksisen er mye strengere enn regelverket tilsier. Andre vektlegger politiske prioriteringer som problemet, ikke håndhevelsen av dem. Systematisk forskjellsbehandling blir også trukket frem av flere respondenter. Fiskeridirektoratet blir dessuten tillagt for kort tidshorisont og for lite orientering mot tilrettelegging.

4.7 Er brukerne skeptiske til å ta kontakt med forvaltningen for å klage på vedtak?

I tabellen under presenteres fordelingen av brukerne med hensyn på om de har klaget å vedtak eller ikke.

Tabell 8 Andel som har klaget på vedtak.

	Har du noen gang klaget på vedtak fra Fiskeridirektoratet?	
	Antall	Prosent
Ja	9	24 %
Nei	19	76 %
Total	38	100 %

En knapp fjerdedel av respondentene har klaget på vedtak. På et åpent spørsmål om hva som var bakgrunnen for eventuelle klager ble uenighet om avstandsmåling ble trukket frem. Det ble også stilt spørsmålstegn ved kriteriene for avstandsmåling. Mer konkret ble det foreslått å konstruere et mål som fanger opp strømforhold og vannutskifting i større grad. Det ble også hevdet at det var dårlig samsvar mellom praksis og regelverk når det gjaldt håndheving av avstandskravene. Pålegg om lyssetting og merking av anlegg, samt gjennomføring av strømmålingen ble også lagt til grunn for klager. Tabell 9. beskriver respondentenes holdninger til klageprosessen.

Tabell 9 Holdninger til forhold ved klageprosessen

	Synes du at rutine for klage tilgangen er greie å forholde seg til?	Hadde du kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med klagen?*	Opplever du at terskelen for å klage er lav?	Vegrer du deg for å klage på vedtak fra Fiskeridirektoratet?
Ja	86 %	100 %	29 %	6 %
Nei	14 %	0 %	71 %	94 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %
	35	9	28	34

* Svar bare for de som har klaget på vedtak

Som det fremgår av tabellen synes de aller fleste at rutine for klage tilgangen er greie å forholde seg til. Hele 71% av respondentene opplever imidlertid at det er en høy terskel for å klage. Det at kun 6% vegrer seg for å klage på vedtak tyder likevel på at de fleste klager hvis de føler at de har en god sak. Vi har fulgt opp dette temaet med å oppfordre de som vegret seg for å klage om å ta stilling til to holdningsspørsmål. Vi har her fått svar fra flere enn de som vegret seg for å klage, og har valgt å gjengi alle svarene i tabellen under.

Tabell 10 Grunner for ikke å klage

	Det er liten nytte i å klage på vedtak	Myndighetene blir negativt innstilt til min bedrift hvis jeg klager
Enig	50 %	54 %
Nøytral	14 %	38 %
Uenig	36 %	8 %
Total	100 %	100 %
	14	13

Halvparten svarte at det nyttete lite å klage på vedtak, mens 36% var uenig i påstanden. Dette kan sies å være i samsvar med at 71% opplevde terskelen for å klage på vedtak som høy (tabell 9). Det er imidlertid et tankekors at 7 av 13 respondenter var enig i påstanden om at myndighetene blir negativt innstilt til ens bedrift om man klager. Det kom bare tre utfyllende kommentarer til dette, to angir at man ikke kommer noen vei med å klage, den tredje er at det "virker som om avgjørelsen er tatt på veldig vid bakgrunn og at det å klage blir oppfattet som en nedvurdering av saksbehandlerens kompetanse". Selv om dette gjelder en liten andel av respondenten er dette innspillet verdt å ta til etterretning.

I neste kapittel skal vi antyde noen temaer som kan følges opp mer inngående i fase 2.

Kapittel 5. Oppfølging av undersøkelsen

Dette er en midtveiseevaluering av brukernes erfaringer med prosjektet ”Ny forvaltningsmodell”. Undersøkelsen vil følges opp av en utsending av nye spørreskjema til brukerne høsten 2004. De nye spørreskjemaene vil hovedsakelig inneholde de samme spørsmålene. Dette gir oss en mulighet til å kartlegge endringer i holdninger hos de enkelte brukerne over tid. Samtidig kan det være hensiktsmessig legge til spørsmål i spørreskjemaet i lys av funn i denne fasen av brukerundersøkelsen. Utsendingen av spørreskjemaene vil suppleres med et antall telefonintervjuer med utvalgte informanter. Både utviklingen av nye spørsmål, samt tema og informanter for telefonintervjuene, vil gjøres i samarbeid med oppdragsgiver. Vi vil i denne omgang antyde enkelte funn som kan være interessante å følge opp mer inngående i neste fase. Hensikten er at dette skal tjene som et utgangspunkt for en diskusjon med oppdragsgiver om den videre gjennomføringen av undersøkelsen.

5.1 Skjelldyrkernes kommentarer til dagens krav for søknader

Skjelldyrkerne er den gruppen som har gitt flest forslag til endringer. Det kan være interessant å følge opp et utvalg av skjelldyrkere for å få presisert dette ytterligere. Dette kan tjene som et utgangspunkt for et bedre samsvar mellom mål og midler med hensyn til dagens krav og/eller en bedre forståelse mellom brukerne og Fiskeridirektoratet i forhold til søknadsprosesser.

5.2 Muligheter og hindringer for samarbeid mellom ulike selskaper i forbindelse med målinger og lignende

En av informantene foreslo at Fiskeridirektoratet burde undersøke muligheten for å samordne forskjellige bedrifters innhenting av prøver fra samme fjordsystem. Å intervjuer aktuelle informanter om muligheter og hindringer for en slik samordning kan gi interessant informasjon til bruk i tilretteleggingen for en mer helhetlig kystsoneforvaltning.

5.3 Bakgrunnen for forståelsen av at myndigheten blir negativt innstilt hvis man klager

At syv personer i datamaterialet oppfatter at Fiskeridirektoratet blir negativt innstilt til ens foretak hvis man klager på vedtak er et interessant funn. Å kartlegge bakgrunnen for dette kan gi et utgangspunkt for en bedre dialog og forståelse mellom brukerne og Fiskeridirektoratet.

Vedlegg

Spørreskjema:

TIL VÅRE BRUKERE

Fiskeridirektoratet, region Trøndelag har fått midler til prosjektet ”Ny forvaltningsmodell”. Prosjektet skal i løpet av perioden 01.04.03 til 31.12.04 prøve ut en ny modell for behandling av søknader for nye lokaliteter og ny bruk av eksisterende lokaliteter for havbruksvirksomhet. I hovedtrekk går prosjektet ut på at Fiskeridirektoratet, region Trøndelag har fått delegert myndighet etter forurensingsloven, fiskeesykdomsloven og havne- og farvannsloven. Dette innebærer at Fiskeridirektoratet behandler søknader om tillatelse til nye lokaliteter for oppdrett etter disse lovene, i tillegg til oppdrettsloven. **Målet med prosjektet er i hovedsak å få redusert saksbehandlingstiden** og at brukerne skal møte en samordnet forvaltning.

Prosjektet omfatter søknader til lokaliteter for oppdrett av laks/ørret, skalldyr, marinfisk og kråkeboller. Prosjektet omfatter ikke landbaserte anlegg, tillatelse til forskningsvirksomhet, samlokalisering av flere arter eller oppdrett av nye arter. Disse skal fortsatt behandles på ordinær måte hos de ulike sektormyndighetene. I forbindelse med prosjektet ønsker vi å få tilbakemelding på hvordan dere som driver fiskeoppdrett oppfatter den nye modellen. For å kartlegge dette vil vi gjennomføre en spørreundersøkelse blant våre brukere. Evalueringen skal gjennomføres i to faser og avsluttes ved utgangen av år 2004. For å få et mest mulig riktig bilde av situasjonen ber vi om at **den som er ansvarlig for kontakten med Fiskeridirektoratet i forbindelse med søknader til tillatelse for bruk av lokaliteter**, tar seg tid til å svare på det vedlagte spørreskjemaet. Vi vil presisere at det er frivillig å delta i undersøkelsen og at det er mulig å trekke seg fra undersøkelsen underveis. Vi håper likevel at du vil bidra, da dette vil være til stor hjelp i arbeidet med å utvikle og tilby bedre tjenester.

Til gjennomføringen av spørreundersøkelsen har vi fått hjelp fra Møreforskning Volda. De vil bistå oss i gjennomføringen av spørreundersøkelsen, behandlingen av svarene og presentasjonen av resultatene. Prosjektet er meldt til Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste AS. Svarene dere gir vil kun være tilgjengelig for Møreforskning Volda. Resultatene vil bli presentert for Fiskeridirektoratet, men uten at svarene kan tilbakeføres til den enkelte som har svart. **Er det noe som er uklart med formålet eller opplegget rundt undersøkelsen, vil Møreforskning være behjelpelige med å besvare eventuelle spørsmål.**

UTFYLLINGEN TAR CA. 30 MIN.

**VÆR VENNLIG Å LEGGE SPØRRESKJEMAET I DEN FRANKERTE SVARKONVOLUTTEN OG POSTLEGG DEN INNEN SVARFRISTEN:
XXXXXXXX**

Med vennlig hilsen
Ingunn Midtgård Høyvik

**Fiskeridirektoratet
Region Trøndelag**

Lars J. Halvorsen

**Møreforskning
Volda**
(Telefon: 70 07 52 15)

Bakgrunnsinformasjon

Hva er din stilling i bedriften?

- Eier
 Direktør
 Daglig leder
 Røkter
 Annet

Hvilken produksjon foregår i virksomheten:

	Antall konsesjoner	Produksjon	
Laks/ Ørret	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Tonn
Torsk	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Tonn
Kamskjell	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Tonn/stk (stryk det som ikke passer)
Blåskjell	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Tonn/stk (stryk det som ikke passer)
Annet:	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Tonn/stk (stryk det som ikke passer)

Hvilke kommune(r) er havbruksproduksjonen lokalisert i?

.....

.....

.....

Er bedriften en del av et større konsern? (sett ett kryss)

- Ja
 Nei

I tilfelle ja, i hvilken kommune er hovedadministrasjonen lokalisert?

.....

I hvilken kommune er nærmeste administrative enhet lokalisert?

.....

Hvor mange lokaliteter har bedriften tillatelse til å bruke per i dag?

Hvor mange lokaliteter er i bruk per i dag?

Hvordan vil du karakterisere lokalitetene? (sett ett kryss)

- Meget gode
 Relativt gode
 Både/ og
 Relativt dårlige
 Dårlige

Ønsker du å utdype?

Søknad om bruk av nye lokaliteter

Har bedriften søkt om å få ta i bruk nye lokaliteter etter 1. april 2003? (sett ett kryss)

Ja Nei

Har bedriften søkt om tillatelse til å utvide eksisterende lokaliteter etter 1. april 2003?
(sett ett kryss)

Ja Nei

Har virksomheten søkt om å få omgjort midlertidige tillatelser til permanente tillatelser etter 1. april 2003? (sett ett kryss)

Ja Nei

Har bedriften vært i kontakt med Fiskeridirektoratet etter 1. april 2003 i sammenheng med andre spørsmål knyttet til bruk av lokaliteter? (sett ett kryss)

Ja Nei

Generelle erfaringer med Fiskeridirektoratet

Hvem har vært deres viktigste kontaktperson ved Fiskeridirektoratet under søknadsprosessen

.....

Her ønsker vi at du tar stilling til påstander som angår deres kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med søknad om bruk av lokaliteter ved å sette ring rundt det tallet som samsvarer best med din oppfatning.

	Sterkt uenig				Helt enig	
	1	2	3	4	5	6
Man forholder seg til et enhetlig forvaltningsorgan	1	2	3	4	5	6
Man har en fast kontaktperson å forholde seg til	1	2	3	4	5	6
Man trenger ikke forholde seg til mange etater	1	2	3	4	5	6
Man trenger ikke forholde seg til mange vedtak fra ulike etater	1	2	3	4	5	6
Det er lett å få tak i rette vedkommende ved behov	1	2	3	4	5	6

Vil du si at det har skjedd merkbare forbedringer på punktene ovenfor etter 1. april 2003? (sett ett kryss) Ja Nei

I tilfelle ja, kunne dere forklare nærmere hva slags forbedringer dere sikter til?

.....

.....

.....

Her ønsker vi at du tar stilling til påstander som angår deres kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med søknad om bruk av lokaliteter ved å sette ring rundt det tallet som samsvarer best med din oppfatning.

	Sterkt uenig				Helt enig	
Vi har fått god og grundig veiledning gjennom søknadsprosessen	1	2	3	4	5	6
Vi mener at kontakten med Fiskeridirektoratet har vært ryddig	1	2	3	4	5	6
Vi oppfatter søknadsprosessen som ryddig og oversiktlig	1	2	3	4	5	6
Saksbehandlingstiden er altfor lang	1	2	3	4	5	6

Etter deres oppfatning, vil dere si at det har skjedd store forbedringer på punktene ovenfor etter 1. april 2003? (*sett ett kryss*)

Ja Nei

I tilfelle ja, kunne dere forklare nærmere hva slags forbedringer dere sikter til?

.....

.....

.....

Er kravene Fiskeridirektoratet setter til søknader (strømmålinger, MOM- undersøkelser og lignende) egnet til å avdekke de vesentlige forholdene ved en lokalitet? (*sett ett kryss*)

Ja Nei

I tilfelle nei, hvilke forhold ved en lokalitet vil du si blir oversett, og hvilke av dagens dokumentasjonskrav mener du er unødvendige?

.....

.....

.....

Har forvaltningsprosjektet ført til at deres kontakt med Fiskeridirektoratet er blitt forandret? (*sett ett kryss*)

Ja Nei

I tilfelle ja, kan dere forklare nærmere hvordan den er blitt forandret?

.....

.....

Her ønsker vi at du tar stilling til påstander som angår deres kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med søknad om bruk av lokaliteter ved å sette ring rundt det tallet som samsvarer best med din oppfatning.

	Sterkt uenig				Helt enig	
Når det gjelder tillatelsene er disse						
- greie å lese og forstå	1	2	3	4	5	6
- entydige og klart formulerte	1	2	3	4	5	6
- preget av god forståelse for vår arbeidshverdag	1	2	3	4	5	6

Sammenliknet med tidligere, har det skjedd merkbare forbedringer på punktene ovenfor etter 1. april 2003? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

I tilfelle ja, kunne dere forklare nærmere?

.....

.....

.....

Når samme selskap får tillatelse til å drive flere konsesjoner på samme lokalitet, er det da mest hensiktsmessig at det skrives ut en tillatelse til hver av konsesjonene? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Er det noe ved Fiskeridirektoratets dokumenter du mener kan forbedres?

.....

.....

.....

Er det ellers tjenester du savner i forbindelse med deres kontakt med Fiskeridirektoratet? I så fall ber vi om at du lister dem opp nedenfor.

.....

.....

.....

Vedtak

Hva ble vedtaket i de sakene du har hatt til behandling siden 01.01.2000?

Antall søknader:

Antall Innvilgede:

Antall Avslag:

Antall i retur for
omarbeiding:

Annet:

Hva var eventuelt grunnen til avslag(ene)

.....

.....

.....

Har dere vært i drøftinger med Fiskeridirektoratet underveis i saksbehandlingen? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Tok Fiskeridirektoratet på eget initiativ kontakt med dere for å få flere opplysninger? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Ble dere bedt om å kommentere tilfeller som Fiskeridirektoratet mente lå an til avslag? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

I de søknadene dere har hatt inne til behandling, opplever dere at vedtak(ene) var riktig i samsvar med
uttalt statlig havbrukspolitikk? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Om nei, på hvilken måte?

.....

.....

.....

Vil du si at det skjer forskjellsbehandling av søknader om å få ta i bruk nye lokaliteter? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Her ønsker vi at du tar stilling til påstander som angår deres kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med søknad om bruk av lokaliteter ved å sette ring rundt det tallet som samsvarer best med din oppfatning.

	Sterkt uenig				Helt enig	
	1	2	3	4	5	6
Noen aktører får lettere tillatelse enn andre	1	2	3	4	5	6
Dette skyldes ”trynefaktoren”	1	2	3	4	5	6
Folk med de rette kontaktene får lettere tillatelse	1	2	3	4	5	6
Store selskap har lettere for å få tillatelse enn små	1	2	3	4	5	6
Små selskap har lettere for å få tillatelse enn store	1	2	3	4	5	6
Vilkårene er rettferdige	1	2	3	4	5	6
Prioriteringene av søknadene er rettferdige	1	2	3	4	5	6

Klage på vedtak

Har du noen gang klaget på vedtak fra Fiskeridirektoratet? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Hva var årsaken til at du klaget (klagegrunnlaget)?

.....

.....

.....

Synes du at rutineene for klagegangen er greie å forholde seg til? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Hadde du kontakt med Fiskeridirektoratet i forbindelse med klagen? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Opplever du at terskelen for å klage er lav? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Vegrer du deg for å klage på vedtak fra Fiskeridirektoratet? *(sett ett kryss)*

Ja Nei

Hvis du svarte ja på spørsmålet over, ønsker vi at du tar stilling til påstandene under ved å sette ring rundt det tallet som samsvarer best med din oppfatning.

	Sterkt uenig				Helt enig	
	1	2	3	4	5	6
Det er liten nytte i å klage på vedtak	1	2	3	4	5	6
Myndighetene blir negativt innstilt til min bedrift hvis jeg klager	1	2	3	4	5	6

Er det andre årsaker til at du vegrer deg for å klage på vedtakene?

.....

.....

.....

.....

.....

HELT TIL SLUTT – KAN DU RASKT SE ETTER OM ALT ER FYLT UT

**VÆR VENNLIG Å LEGGE SPØRRESKJEMAET I DEN FRANKERTE SVARKONVOLUTTEN OG POSTLEGG DEN INNEN SVARFRISTEN:
XXXXXXXX**

TUSEN TAKK FOR HJELPEN!

Med vennlig hilsen
Ingunn Midtgård Høyvik

**Fiskeridirektoratet
Region Trøndelag**

Lars J. Halvorsen

**Møreforsking
Volda**
(Telefon: 70 07 52 15)

Lars J. Halvorsen og Johan Barstad

Brukerundersøkelse blant fiskeoppdrettere og skjelldyrkere i Trøndelag

- Midtveisevaluering av brukernes oppfatning av prosjektet "Ny forvaltningsmodell" i regi av Fiskeridirektoratet, region Trøndelag

Dette er en rapport fra midtveisevalueringen av prosjektet "Ny forvaltningsmodell" i regi av Fiskeridirektoratet, region Trøndelag. I hovedtrekk går prosjektet ut på at Fiskeridirektoratet, region Trøndelag har fått delegert myndighet etter forurensingsloven, fiskesykdomsloven og havne- og farvannsloven. Hovedmålsetningene med "Ny forvaltningsmodell" er å redusere saksbehandlingstiden og få til en bedre samordning og styring av offentlige ressurser.

Rapporten beskriver brukernes oppfatning av de endringene som har funnet sted, samt brukernes vurdering av dagens krav til lokaliteter, kontakten med Fiskeridirektoratet, samt innholdet i søknader og andre dokumenter. Det er gjennomgående lagt vekt på å få frem konkrete innspill fra brukerne.

Midtveisevalueringen er basert på en spørreskjemaundersøkelse som ble gjennomført i november- desember 2003. Prosjektet "Ny forvaltningsmodell" avsluttes 31.12.04. Denne midtveisevalueringen vil følges opp av en sluttevaluering som skal gjennomføres høsten 2004.

Lars J. Halvorsen (Cand.polit) er stipendiat i samfunnsplanlegging og arbeider blant annet med en dr.polit. avhandling om bedriftssamarbeid i fiskeoppdrettsnæringen.

Johan Barstad (Exam.oecon) er vitenskapelig konsulent, og har deltatt i flere evalueringsoppdrag ved Møreforskning Volda.

ISBN: 82-7692-206-6
ISSN: 0805-6609